

HELA
SVERIGE.

*Hela Sverige
ska leva!*

BREDBAND I HELA SVERIGE.

BALANSRAPPORT #5 2020

Balansrapporterna är en serie kortrapporter som ges ut av Hela Sverige ska leva. Rapportens syfte är att undersöka balansen i resursfördelning mellan stad och land. Denna rapport utreder balansen mellan land och stad vad gäller bredband och uppkoppling.

HELA SVERIGE SKA LEVA.

2020-04-14

INNEHÅLL.

- 3** ETT HELT UPPKOPPLAT SVERIGE?
- 4** STORA SKILLNADER I SVERIGE.
- 5** KOMMUNER UTAN UPPKOPPLING.
- 6** 97% FÖR LITE PENGAR.
- 7** BREDBANDSFÖRENINGAR HAR BYGGT UT PÅ LANDSBYGDEN.

HELA SVERIGE SKA LEVA.

ETT HELT UPPKOPPLAT SVERIGE?

Regeringens kortsiktiga mål är att år 2020 ska 95 procent av alla hushåll och företag ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s. Det målet kommer inte att nås av flera olika orsaker. Dels för att det saknas pengar, men också att många bredbandsprojekt just nu dras tillbaka eller minskas i omfattning.

2025 är målet att hela Sverige bör ha tillgång till snabbt bredband. Med "hela Sverige" menas områden "där människor normalt befinner sig". Målet innebär mer specificerat att 98 procent ska ha tillgång till bredband om minst 1 Gbit/s i hemmet och på arbetet. 1,9 procent ska ha tillgång till minst 100 Mbit/s, och 0,1 procent tillgång till minst 30 Mbit/s¹.

För detta mål gäller att man antingen har tillgång till bredband eller att det finns i sin absoluta närhet. Även kallat "homes passed". Man kan alltså nå 2025-målet även om hushållen inte har valt att koppla in sig men att bredbandet "passerar i närheten".

Det finns personer som inte kommer kunna ta del av kommande digitala ekonomin, vård- och larmtjänster eller handel och underhållning. De ingår i de 0,1 procenten hushåll som får nöja sig med 30 Mbit/s. Gör man en uppskattning utifrån hur många som genomsnittligt ingår i ett svenskt hushåll, så blir det fler än 10 000 personer².

Sammanfattningsvis är det en bit kvar innan hela Sverige har tillgång till bredband och vägen till målet kantas av stora skillnader mellan land och stad – såväl vad gäller graden av utbyggnad som villkoren för hur utbyggnaden ska genomföras.

DEFINITIONER

Kommunerna kategoriseras som glesbygdskommuner enligt Sveriges kommuner och regioner (SKR). PTS använde 2018 SCB:s tätortsindelningar för 2015, medan 2018 års indelningar användes för 2019. Tätort innefattar hussamlingar med minst 200 invånare såvida avståndet mellan husen normalt inte överstiger 200 meter³.

Bredband (Fast bredband) – Är det vardagliga uttrycket för en snabb fast uppkoppling till internet. Fast uppkoppling till internet innebär att du alltid är ansluten till internet och kan använda telefonen samtidigt⁴.

Mbit/s (Megabit per sekund) – Avser hastighet för dataöverföring. Nedladdningshastigheten är hur snabbt du kan ladda data från internet. Uppladdningshastigheten är hur snabbt du kan ladda upp data till internet, till exempel skicka mail, ladda upp bilder med mera⁵.

Fiber (Optisk fiber) – Är en tunn glasledning som överför information via ljussignaler istället för via elektriska signaler som sker i en kopparledning. fördelarna är att det ger obegränsad med data och stabilitet. Fiberoptiken är den snabbaste metoden för informationsöverföring som finns idag och den lever upp till framtidens krav på kapacitet⁶.

¹ <https://www.regeringen.se/informationsmaterial/2016/12/sverige-helt-uppkopplat-2025--en-bredbandsstrategi/> (2019-10-17)

² https://digitaliseringsradet.se/media/1245/laegesbild_infrastruktur_slutgiltig-dnr-19-2608.pdf (2019-10-24)

³ <https://pts.se/globalassets/startpage/dokument/icke-legala-dokument/rapporter/2020/internet/mobiltacknings--och-bredbandskartlaggning-2019/pts-mobiltacknings--och-bredbandskartlaggning-2019.pdf>

⁴ <https://www.telenor.se/kundservice/fast-bredband/bredband-ordlista/>

⁵ <https://www.bredbandsval.se/blogg/ordlista-foer-bredband-och-andra-bredbandsburna-tjaenster>

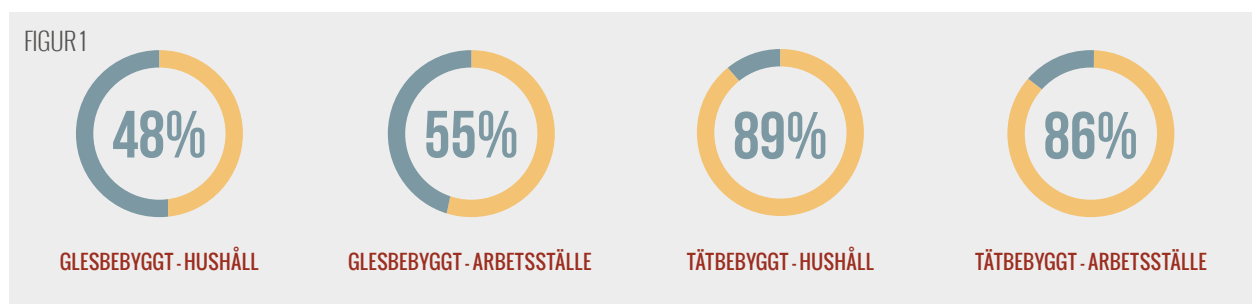
⁶ https://www.utsikt.se/drift_support/ordlista/

STORA SKILLNADER I SVERIGE - HÄLFTEN SAKNAS I GLESBYGD.

Regeringens bredbandsstrategi ger en vision av ett helt uppkopplat Sverige. Men tittar man på tillgången till bredband enligt Post- och telestyrelsen (PTS) senaste kartläggning så är verkligheten en annan, med uppenbara skillnader mellan land och stad. Tillgången till snabbt bredband är betydligt sämre i mer glest befolkade områden, jämfört med tätorter och småorter.

I de glesbebyggda områdena är tillgången till bredband 48,1 procent. Det är knappt hälften av det som krävs för att nå målet till 2025. Sedan förra mätningen har tillgången ökat från 41% för hushåll och 46% för företag. Tillgången i tätbebyggda områden är generellt

sett hög oberoende av var i landet man befinner sig, ofta även i glesbygdskommuner. Bilden nedan visar hur många procent av hushåll respektive arbetsställen i glesbebyggda respektive tätbebyggda områden som har tillgång till bredband på 100 Mbit/s⁷.

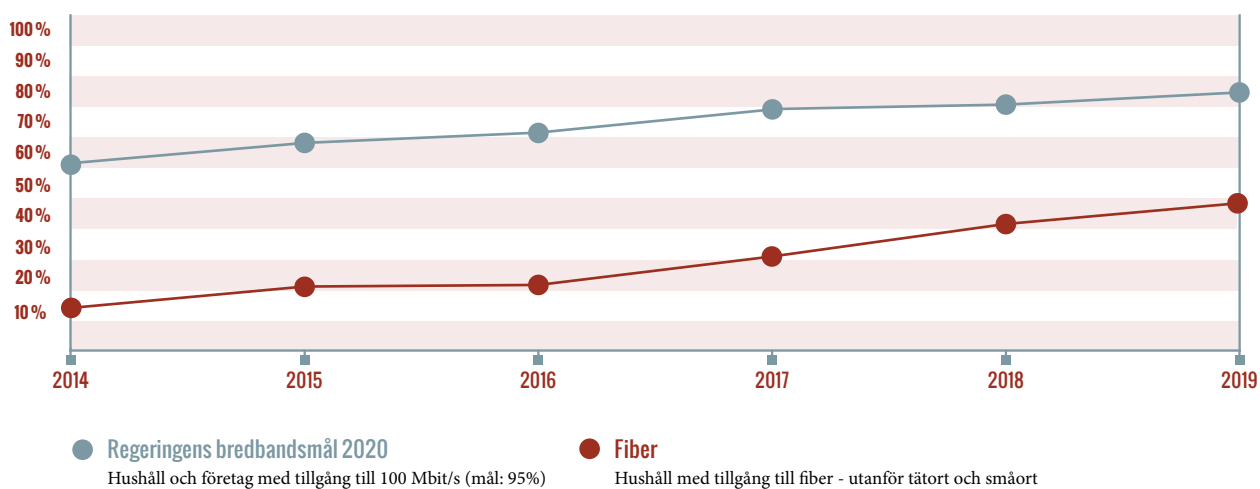

Tillgång till fast bredband.

IPTSkartläggning över bredbandstillgången i Sverige syns tydliga skillnader. Diagrammet visar hur utvecklingen har sett ut mellan åren 2014-2019 där fibertillgången på ställen utanför tätort och småort är betydligt sämre⁷.

FIGUR 2

I PTS kartläggning över bredbandstillgång i Sverige syns tydlig skillnad

⁷ <https://pts.se/globalassets/startpage/dokument/icke-legala-dokument/rapporter/2020/internet/mobiltacknings--och-bredbandskartlaggning-2019/pts-mobiltacknings--och-bredbandskartlaggning-2019.pdf>

97 % FÖR LITE PENGAR.

I Sveriges landsbygdsprogram satsas totalt 4,25 miljarder kronor på bredbandsstöd under åren 2014–2020. Stödet är tillgängligt enbart för den som bygger bredbandsnät utanför tätorter.

De kommande tre åren tillförs 650 miljoner kronor i ett nytt bredbandsstöd som håller på att utformas. Det ska administreras av PTS som beräknar att det istället skulle behövas 22 miljarder kronor⁸. Satsningen motsvarar alltså 3 % av behovet – eller att 97 % av finansieringen saknas.

650 MILJONER

22 MILJARDER

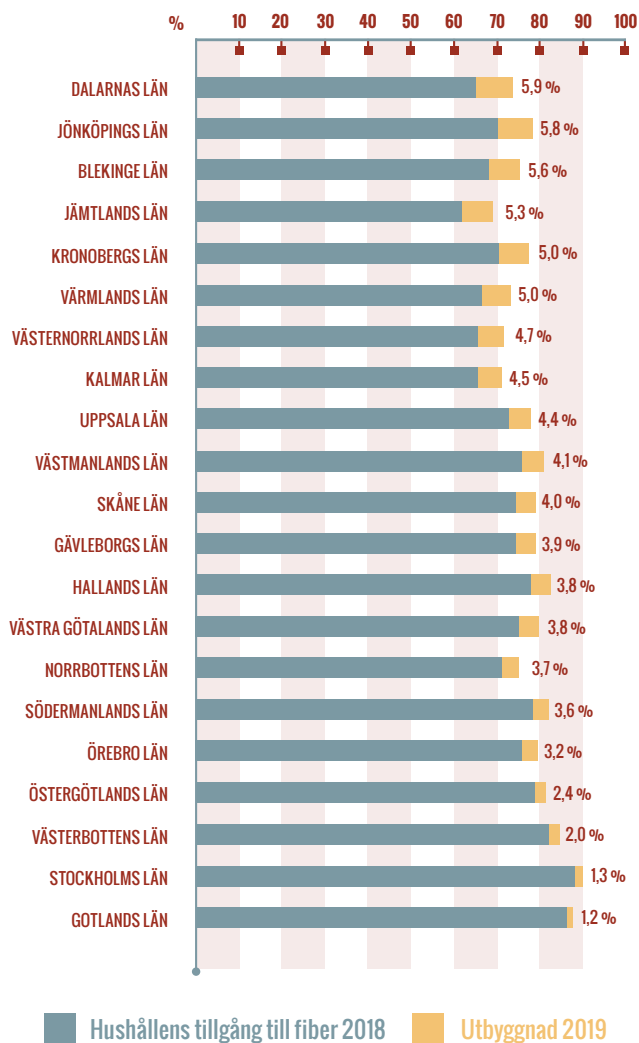
97% har bredband i Stockholm.

Det är stora regionala skillnader mellan att ha tillgång till bredband och inte. Så klart finns det också skillnader inom regionerna och inom kommunerna. Gotland och Stockholms län ligger bäst till. Jämtland, Västernorrland och Kalmar har minst utbyggt. Fibertillgången för hushållen i Sverige ökade mest i Dalarnas län, Jönköpings län.

På kommunal nivå har Sundbyberg och Stockholm högst tillgång - där mer än 97 procent av alla hushåll var anslutna⁹.

FIGUR 3

Fiberutbyggnad på regional nivå

TIPS

På bredbandskartan.se - en interaktiv karta som tillhandhålls av PTS, kan man se hur utbyggnaden av fiberbredband framskrider. Dessa kartor gör det mycket tydligt var, på kommunnivå, det finns tillgång till fiber.

⁸ <https://www.pts.se/sv/nyheter/internet/2019/22-miljarder-kravs-for-att-na-bredbandsmal-till-2025/>

⁹ <https://pts.se/globalassets/startpage/dokument/icke-legala-dokument/rapporter/2020/internet/mobiltacknings--och-bredbandskartlaggning-2019/pts-mobiltacknings--och-bredbandskartlaggning-2019.pdf>

OLIKA TEKNIK I OLIKA DELAR AV LANDET.

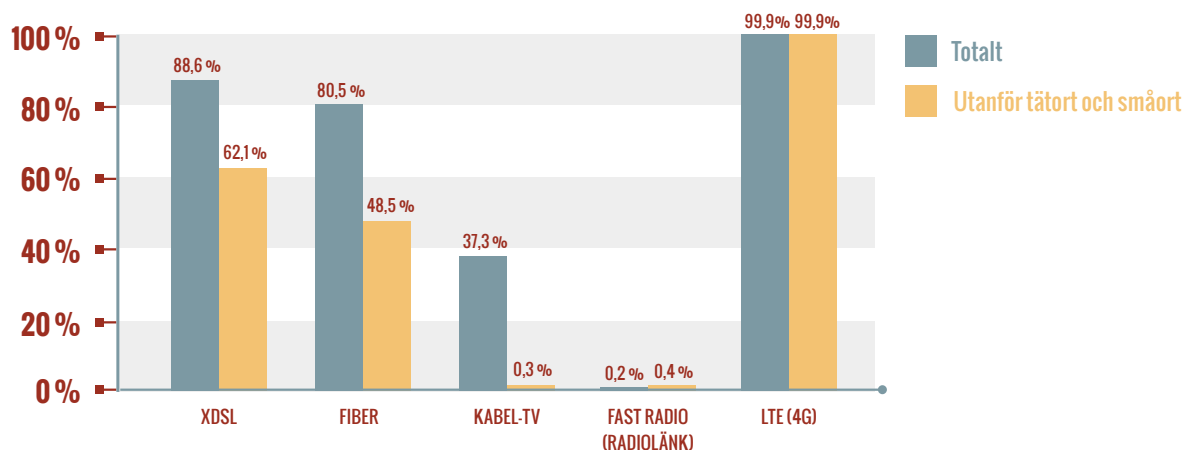
I de tätbebyggda områdena var tillgången till fiber i oktober 2019, 83,7 procent. Tillgången i tätbebyggda områden är generellt sett hög oberoende av var i landet man befinner sig, ofta även i glesbygdskommuner. Exempel på detta är kommunerna Åsele och Dorotea, vilka båda har en tillgång i områden i tätort eller småort på över 90 procent.

Vad gäller de trådbundna accessteknikerna xDSL, fiber och bredband via kabel-tv, är xDSL den mest allmänt tillgängliga både i landet totalt och för områden utanför tätort och småort. Eftersom tillgången till xDSL minskar i och med att kopparnätet monteras

ned, samtidigt som fiberutbyggnaden fortsätter blir dock skillnaden mellan andelen hushåll med xDSL och andelen hushåll med fiber, allt mindre. Vad gäller bredband via kabel-tv så finns den accesstekniken mestadels i tätbebyggda områden¹⁰.

FIGUR 4

Fast bredband via övriga tekniker

FIBER ÄR FIBER.

Det finns många olika tekniker som levererar bredbandshastigheter. Vanligast i Sverige är optisk fiber, bredband via kabel-tv-näten, ADSL via kopparnätet eller olika trådlösa tekniker.

Ska man titta på vilka tekniker som kan uppfylla regeringens bredbandsmål till år 2025 med hastigheter på 1 Gbit/s så kan man utesluta kopparnätets tekniker. De övriga klarar hastighetskraven men enligt en rapport från forskningsinstitutet RISE så är bredband via optisk fiber det som är det bästa på lång sikt. Tar

man in faktorer som energiförbrukning, symmetriska hastigheter (alltså lika snabbt både uppströms och nedströms) samt total byggkostnad menar rapportens författare att bredband via fiber är det som bör rekommenderas.

Det är också så att en god täckning med 4G/5G eller andra trådlösa tekniker kräver att det finns ett finmaskigt fibernät som så långt som möjligt täcker hela Sverige så att man kan ansluta de master som ska sända ut de trådlösa signalerna¹¹.

¹⁰ <https://www.pts.se/sv/nyheter/internet/2019/22-miljarder-kravs-for-att-na-bredbandsmal-till-2025/>

¹¹ <https://www.ri.se/sv/vad-vi-gor/projekt/infrastrukturval-sveriges-bredbandsmal-en-teknoeconomisk-studie>

BREDBANDSFÖRENINGAR HAR BYGGT UT PÅ LANDSBYGDEN.

Regeringens måluppfyllelse bygger på en marknadsdriven utbyggnad. Enligt strategin ska den ske i samklang med det ansvar som det offentliga har som exempelvis tillgänglighet till samhällsservice. Regeringen betonar att det är viktigt att privata investeringar inte förhindras och trängs ut, samtidigt som det offentligas ansvar när det gäller tillgång till och användning av digitala tjänster beaktas, det vill säga att en balanserad försiktighet bör råda.

Men den marknadsdrivna utbyggnaden fungerar inte överallt i Sverige. Bedömningen är att över 10 procent av befolkningen på landsbygden bor där det inte finns kommersiella förutsättningar för bredbandsutbyggnad¹².

I dessa områden behövs stöd för att nå en utbyggnad. En del i att bygga ut i dessa områden har varit och är byanät som ägs och drivs av bygden.

Byanäten står för hela 30 procent (enligt PTS statistik) av bredbandsanslutningarna utanför tätorterna.

Totalt har cirka 1 000 byanät byggts, med närmare 200 000 anslutningar.

Tack vare sin lokala förankring får oftast byanäten större anslutningsgrad än de kommersiella näten. De bygger för det mesta solidariskt för hela byn och väljer inte bara de mest lönsamma anslutningarna närmast tätorten. Det enskilda hushållet betalar vanligtvis mellan 15 000–25 000 kronor för anslutningen och sedan blir de delägare i nätet. De flesta byanät drivs som ekonomiska föreningar, men det finns även exempel på byanät som drivs som ideella föreningar eller aktiebolag.

Finansieringen kan se olika ut. De flesta byanät har finansierats med stöd från landsbygdsprogrammets bredbandsstöd. Men det finns flera exempel där byanäten klarat utbyggnaden utan extern finansiering. Det finns också exempel på byanät som tagit olika former av lån. Där agerar kommunen i vissa fall borgerligt eller så samäger man till och med byanätet mellan föreningen och kommunen.

Det finns olika typer av bredbandsnät och de kan kategoriseras som:

- **Kommersiella nät, Telia och Ip-Only med flera.**
- **Stadsnät, alltså nät som ägs av kommuner och kommunala bolag.**
- **Byanät, som består av bybor som går samman och bygger sitt eget nät.**

Tidigare har också bolag såsom Telia använt sig av byanätsmodellen för att kraftsamla bygden och bygga ett bredbandsnät, som de sedan har haft rätt att köpa upp när det är färdigt. Även IP-Only har köpt upp många byanät.

Byanätsforum som samlar landets bredbandsföreningar har under hösten 2019 sett att de kommersiella aktörernas intresse för att köpa byanät har minskat. Likadant är det med intresset för att bygga bredband överhuvudtaget. Det är kopplat till att det mesta av pengarna i landsbygdsprogrammets bredbandsstöd börjar bli uppbokade i olika bredbandsprojekt, men även att de kommersiella aktörerna som har bundit upp stora delar av landsbygdsprogrammets bredbandsstöd börjar få svårt att få ihop sina kalkyler.

Byanät som har fått bredbandsstöd eller på annat sätt löst den ekonomiska biten bygger vidare enligt plan, liksom de kommunala stadsnät som redan avsatt pengar i sina budgetar.

¹² <https://www.regeringen.se/informationsmaterial/2016/12/sverige-helt-uppkopplat-2025---en-bredbandsstrategi/> (2019-10-17)

**HELA
SVERIGE.**

*Hela Sverige
ska leva!*

HELA SVERIGE SKA LEVA

010-489 13 50

www.helasverige.se

FÖLJ OSS

